

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII. Štev. 226
TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, torek 2. oktobra 1939

NAROČNINA NA MESEČ
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Pred nemškimi mirovnimi predlogi

Italijanski zunanji minister Ciano bo popoldne poročal svoji vladi o razgovorih v Berlinu — Popolna preorientacija Amerike v korist zaveznikov — Rusija zahteva od Litve uporabo železnic in daje v zameno kos poliskega ozemlja — Angleška letala prvič nad Berlinom — Dvajset milijonov kolonialnih prostovoljcev

Senator Borah za pomoč zaveznikom

WASHINGTON, 3. okt. Debata v senatu zaradi nevtiraliteta zakona je zelo živa. Po vsej Ameriki vzbujajo ogromno zanimanje. Otvoril jo je senator Pittman, ki je dejal, da gre prepoved izvoza orožja le v korist Nemčije. Govoril je tudi dosedanj glavni nasprotnik, senator Borah. Debata bo trajala še nekaj dni.

LONDON, 3. oktobra. Reuter poroča iz Washingtona: V svojem govoru v kongresu je izjavil včeraj senator Borah: Ne vidim nobene možnosti, da bi odbili prošnjo, da pošljemo svojim zaveznikom na pomoč svojo vojsko, ako bi to želeli, in resno dvomim, da bi to sploh mogli storiti. Govorec o predlogu prodajanja vojnega materiala in drugega blaga samo proti gotovini, je senator Borah dejal: Predstavljajoč, da bo trajala ta vojna eno, dve ali celo več let, ne razumem, kdo bi mogel reči Angležem: »Ako hočete našo pomoč, plačajte v gotovini!« Ne moremo biti istočasno rodoljubi in oster. Ako iskreno želimo prožiti svojo pomoč, da se demokracija še dalje ohrani in ohranjuje, potem jo morate podpreti s svojo nesebično pomočjo! Ne moremo svetlo svetlo, da pomagamo civilizaciji, a

da terjamo za to pomoč plačilo v gotovini. Kar mene osebno tiče, je dejal Borah, smatram sedanjo vojno za zasebno poglavje v krvavi knjigi evropske zgodovine. Potem je apeliral na vojskujoče se sile, naj ne pogazijo ameriških pravic in dejal: Upam, da se nam bo posrečilo izogniti se vmešanju v to vojno, ne vem pa, če se nam bo to tudi res posrečilo. O tem bo Bog odločil. (Senator Borah je bil doslej odločen izolacionist in Rooseveltov nasprotnik. Op. ur.)

Al Smith za Roosevelta

NEW YORK, 3. oktobra. Reuter. Kako velik preobrat je nastal v amerškem javnem mnenju v zadnjem času, dokazuje najbolj govor višjega guvernerja zvezne države newyorške, Al Smitha, po radiu. Al Smith je zapustil kot nasprotnik Rooseveltove diktature leta 1936. demokratsko stranko in vodil potem ves čas oster odpor proti prezidentovi politiki. Sedaj je govoril po radiju v prilog Rooseveltovim predlogom o spremembi zakona o nevtiralnosti in pozval ameriško javnost, naj se zavzame za to novo zunanjo politiko.

Nevtralnostni pas okoli Amerike

PARIZ, 3. oktobra. Havas javlja iz Paname: »Panamska deklaracija«, ki jo je soglasno sprejel pododbor »za ohranitev miru«, predvideva okrog ameriškega kontinenta poseben pas kontinentalnega miru, po katerem bodo vršili patrolno službo parniki in avioni ameriških republik, da bodo tako ščitili ameriški prostor od vsakršnega napada s strani lažnih vojaških se držav. Ta varnostni pas, ki so ga v glavnem predlagale USA, je začel v Atlantskem oceanu na meji med Kanado in USA ter se vleče vzdolž ameriške obale v širini okrog 300 milj do južne meje Bermude in Kuba. Nato gre pas pred obalo Brazilije, kjer je znova širok 390 milj. Evropske dolžine in na 20. stopinji zapadne dolžine in na 5 stopinji severne širine. Nato zavije okrog rtiča Horna in se vzpenja v Tihem oceanu vzdolž ameriške obale v širini 50 milj, se razširi čez Galapagos, od koder se vleče znova v širini 300 milj od kontinenta, za zadnjem popolno varnost. K sprejetju tega

predloga je veliko pripomogla nemška podmornica, ki je ob brazilski obali torpedirala neki britanski parnik.

Težkoče pri rusko-turških pogajanjih

MOSKVA, 3. oktobra. Turški zunanji minister Saradzoglu včeraj ni imel nobene sestanke z ruskim zunanjim komisarjem Molotovom. Kakor se je izvedelo, so nastala v pogajanjih neke težkoče in je moral Saradzoglu zaprositi v Ankari za nove instrukcije in pooblastila. Pač pa se je Saradzoglu sešel včeraj z angleškim veleposlanikom Seedsom in zastopnikom francoskega veleposlanika v Moskvi.

Rusi zahtevajo litvanske železnice

KAUNAS, 3. oktobra. Na včerajšnji izredni seji litvanske vlade je bilo sklenjeno, da ustreže Litva želji Moskve in odpošlje tja svojega zunanjega ministra. Zunanji minister Urbis odpotuje v Moskvo jutri zjutraj. Kakor se zatrijuje, Rusija ne zahteva od Litve odstopitve nobenih oporišč, kakor jih je dobila od Estonije in jih dobi sedaj še od Letonije, pač pa zahteva prepustitev litvanskih železnic za svoboden tranzit v letonska pristanišča. V zameno je Rusija pripravljena odstopiti Litvi del mejnega ozemlja bivše poljske republike zahodno od Vilne, ni pa pripravljena dati Vilne same, ki ostane v posesti Sovjetske zveze. Litvanska vlada bo ta ruski predlog nedvomno sprejela, ker ji ne preostane nobena druga možnost. Enako sta storili tudi Estonija in Letonija.

PARIZ, 3. oktobra. Havas poroča iz Kaunasa: Prvi tajnik sovjetskega poslanstva v Kaunasu, Pozdjakov, je izjavil dopisniku agencije Havas, da je dobil na-

ročilo spremljati litvanskega zunanjega ministra Urbisa na potovanju v Moskvo. Dejal je pa, da mu je neznan namen tega povabila v Moskvo, a je glede rezultatov optimist. V poučenih krogih v Moskvi izjavljajo, da se sovjetski vladi glede sporazumevanja z Letonijo ne mudi tako, kakor se ji je mudilo glede Estonije. Letonski zunanji minister Munters bo, kakor se zdi, ostal v Moskvi tri dni. Litavski krogi so pa glede razgovorov v Moskvi še bolj optimistični, kakor letonski. Obenem izjavljajo, da dokazujejo sedanjí razgovori, da baltičsko ozemlje ni bilo razdeljeno na dve interesni sferi.

PARIZ, 3. oktobra. Havas poroča iz Moskve: Letonski zunanji minister Munters, ki je prispel včeraj v Moskvo, je imel sinoči svoj prvi dolg razgovor z Molotovom. Razgovora so se udeležili tudi Stalin, Potemkin, ruski poslanik v Letoniji Zotov in letonski poslanik v Moskvi Kocins. Posvet je trajal dve uri.

Lokalni boji na zahodni fronti

PARIZ, 3. oktobra. Nemške čete so včeraj na nekaterih odsekih skušale s protinapadom znova osvojiti izgubljene položaje, kar se jim pa ni posrečilo. Francozi so dalje uničevali nemške mine in so jih uničili že več tisoč.

PARIZ, 3. oktobra. (Havas.) Kakor je bilo predvideti, je imel poizkus naskoka z nasajenim bajonetom, ki so ga v pretekli noči napravile nemške čete, samo ta uspeh, da so mnoge nemške edinice padle v zanjke, pripravljene od francoskih predstraž. Danes pa so Nemci izvršili napad s četami iz same Siegfriedove črte. Ti napadi so se razvijali na področjih, kjer je bil v zadnjih tednih pritisk francoskih čet zelo močan, namreč na zahodnem, a tudi na vzhodnem delu fronte, zlasti v sektorju okoli Saarbrückna. Metodično prodiranje francoskih čet preko tega važnega industrijskega področja je prisili-

lilo sovražnika iz dosedanjega rezerviranega zadržanja preiti v napad. Toda tudi ta poizkus, zaustaviti francoske čete na obeh frontnih krilih, je bil preprečen z ognjem francoske artilerije in drugega avtomatskega orožja, in tako je bil nemški napad odbit. Na sektorju južno od Saarlouisa so dosegle francoske čete že predvčeraj znatne uspehe. To je področje okoli severnega dela gozda Vernde, ki ga držijo Francozi že od začetka vojne. Ta prostor se često omenja v poročilih francoske vrhovne komande. O podrobnostih operacij na tem področju varuje francosko poveljstvo skrajno molčečnost in omenja v današnjem poročilu le, da je nemška artilerija pričela hud ogenj preko linij, ki jih držijo francoske čete.

LONDON, 3. oktobra. V Angliji je bilo 11. septembra 1,331.000 nezaposlenih, 467.000 manj kot lani.

Danes važna seja italijanske vlade

Grof Ciano se je včeraj opoldne odpeljal iz Berlina in bo že danes popoldne poročal na seji ministrskega sveta o svoih razgovorih s Hitlerjem in Ribbentropom

BERLIN, 3. oktobra. Italijanski zunanji minister grof Ciano je imel včeraj ob 9. uri dopoldne v kancelarski palači drug razgovor z vodjo in kancelarjem Hitlerjem, ki pa je trajal samo eno uro. Ob 11. uri se je grof Ciano sešel še zadnjič z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom, nakar se je ob 12. uri odpeljal s posebnim vlakom nazaj proti Rimu. Na postaji so se poslovili od njega zunanji minister, general Keitel v imenu Hitlerja in zastopniki italijanskega poslanstva. O Cianovem obisku v Berlinu ni bilo izdano nobeno uradno poročilo, dasi se je to prej splošno pričakovalo. Prav tako se je pričakovalo, da bo ostal italijanski zunanji minister v Berlinu še do večera in se bo še sešel z Ribbentropom in Hitlerjem. O vsem tem ni bilo mogoče

dobiti iz nemškega uradnega vira nobenih pojasnil, izjavilo se je samo, da je šlo le za konzultacijo, ki jo določa nemško-italijanska zvezna pogodba, zato tudi ni potrebno nobeno uradno poročilo o predmetu posvetovanj in o rezultatih.

RIM, 3. oktobra. Italijanski zunanji minister grof Ciano se vrne danes s posebnim vlakom iz Berlina. Takoj po njegovem prihodu se sestane popoldne k seji ministrskega sveta, na kateri bo Ciano poročal o vsebini in rezultatu svojih razgovorov s Hitlerjem in von Ribbentropom v Berlinu. Tu se pričakuje, da so bili Ciano sporočeni nemški mirovni predlogi, ki so že izdelani in ki bodo še tekom tega tedna objavljeni. Nemški državni zbor se bo sestel najbrže v petek, da posluša Hitlerjev govor, ki bo odločilne

važnosti za naslednji razplet dogodkov v Evropi in svetu.

PARIZ, 3. oktobra. V tujakšnih diplomatskih krogih živahno komentirajo nagli zaključek Cianovega obiska v Berlinu in izostanek uradnega komunikeja. Splošno se sodi, da so netočne domneve, da bo šla Italija v primeru, da Francija in Anglija odklonita mir, v vojno proti zaveznikom.

LONDON, 3. okt. V angleških diplomatskih krogih se misli, da so trije razlogi za obisk grofa Ciana v Berlinu. Prvič, da se je hotel grof Ciano izčrpno informirati o novem rusko-nemškem paktu. Drugič, da se oba zunanja ministra medsebojno informirata o stališčih obeh držav ter tretjič, da se določi politika v bodočnosti.

Dvajset milijonov kolonialnih čet

Velika Britanija razpolaga z neizčrpnimi vojaškimi in materialnimi silami — Vrednost francoske vojske — Velike priprave na zahodnem bojišču

LONDON, 3. oktobra. Komentirajoč Churchillov govor po radiu, poudarja angleški tisk zlasti njegovo ugotovitev, da razpolaga Velika Britanija z 20 milijoni prostovoljcev v svojih dominionih in kolonijah, ki bodo prišli brez vsakega pritiska prostovoljno na bojišče, bodisi v Evropi ali kje drugje. Pri tem naglašajo, da so se razblinile v nič vse nade sovražnikov Velike Britanije, ki so se tolažili s tem, da indijski in muslimanski svet Afrike in Azije ne bo ostal zvest imperiju. Izkazalo se je, da je ta imperij dosti bolj trden, kakor je celo sam London mislil. Ta trdnost je naravni naslednik velikobritanske politike, ki narodov v svojih dominionih in kolonijah nikoli ni zatirala. Vsi ti narodi se upravljajo sami, zato se tudi zavedajo, kakšne velike koristi je za nje obstanek velikega britanskega imperija. Zavedajo se pa tudi, da bi v primeru razpada in zmage sedanjih sovražnikov postali sužnji zavojevalcev. Tega narodi velikobritanskih dominionov in kolonij nikoli ne bodo dopustili. Dvajset milijonov mladih, čilih in jekleno

vztrajnih prostovoljcev zadostuje, da se spusti Velika Britanija — če treba — v vojno tudi še z drugačnimi silami, kakor je Nemčija. Mimo tega je pa treba poudariti tudi nepremagljivo kvaliteto domačih angleških čet in posebej še francoskih. Francija, ki je razpolagala v svetovni vojni samo s 400.000 možmi kolonialnih čet, razpolaga že sedaj, ob začetku vojne, z enim milijonom. Ta milijon vojakov je deloma že v Franciji, deloma bo pa tja še poslan, ako bo potrebno. Istočasno se vežba v francoskih kolonijah tudi že drugi milijon kolonialnih čet. Vojške sile Velike Britanije in Francije so prav tako neizčrpane, kakor so njune tehnične sile. Sprito tega razmerja sil Velika Britanija in Francija ne moreta in nočeta sprejeti nobenega berlinskega diktata, ampak bosta vojno nadaljevali in zmagali. Njima se nikamor ne mudi, ker imata dovolj časa, da zlomita moč sovražnika z vztrajnostjo, katere on ni zmožen. Prav sedanjost ponujanje miru je dokaz strahu pred nadaljevanjem vojne, o katere izidu ne more biti nobenega dvoma.

LONDON, 3. oktobra. Reuter. Znani vojni poročevalec »Chicago Daily News«, Edgar Mawrer, opisuje v svojem listu zelo zanimivo moč zaveznikov. Kar tiče nemške premoči na kopnem, piše: »Nihče, kdor je imel priliko videti francosko bojno moč, ki se kaže vsakomur, ki potuje iz Pariza proti fronti, ne bo verjel, da bi mogla biti premagana. Drugi dokaz francoske bojne sile pa je francoska morala. Vsi častniki in vojniki gledajo v vojno z očmi mornarja, ki se bojuje z viharjem na morju in ve, da ga mora obvladati.«

LONDON, 3. oktobra. Reuter. Posebni dopisnik agencije poroča iz nekega mesta v Franciji, da se pripravljajo angleške vojske v Franciji na poseg v akcijo, ne ozirajo se na dogodke v vzhodni Evropi. V največji tajnosti se delo mrzlično nadaljuje. Bojni material, ki se pojavlja v francoskih pristaniščih, odhaja s čudovito naglico na fronto. Vse funkcionira do najmanjših podrobnosti.

Angleška letala nad Berlinom
ANGLEŠKA LETALA NAD BERLINOM
LONDON, 3. okt. Angleška letala letela nad Berlinom in Potsdamom ter tala letake. Angleško letalsko ministrstvo pravi, da so angleški letalci s seboj dali dokaz, da bi lahko metali tudi drugega na Berlin.

Japonci poročajo o novi zmagi
PARIZ, 3. oktobra. Havas poroča: Tokia: Japonskim silam, ki so obkroževale 19 kitajskih divizij v pokrajini Nana, se je posrečilo jih razbiti. Tako trjuje neka brzjavka s fronte, v kateri je rečeno, da je 19 kitajskih divizij na ta način padlo v past in so likvidirane. Brzjavka poudarja tudi, da se sedanji boj na severu Hunana razvijajo v veliko večjem obsegu kakor boji okoli Sičua. Hankova in da predstavljajo sijajen dvig japonske vojske. Kitajci so pustili bojišču deset tisoč mrtvih, njihove sile ne izgube pa so še veliko večje.

PRVA SEJA NOVE POLJSKE VLADE
PARIZ, 3. oktobra. Tukajšnje poslaništvo objavlja: Sinoči je ministrskega sveta pod predsednikom republike Rackiewicz poslanik Stanczik je bil imenovan za priliko za ministra socialne politike.

POSŁANIK USA PRI RACKIEWICZU
PARIZ, 3. oktobra. Ameriški poslanik pri poljski vladi Biddle je novem poljskem prezidentu Rackiewiczu To je najboljši dokaz, da USA ne traja delitve Poljske za končno veleposlanik v Washingtonu ostane v svojem mestu.

POLJSKE ČETE V AMERIKI
LONDON, 3. oktobra. Vrhovni poljski četi, general Sikorski, rava pozvati pod orožje tudi vse sposobne Poljake v Kanadi in ustanovi tam posebno poljsko vojsko.

ZASEDBA VARŠAVE IN HELA
BERLIN, 3. okt. Po odhodu čet so pričele včeraj nemške čete dati Varšavo. Tudi branilci trdnjav polotoku Hela so sklenili vdati se bo izročitev položajev izvršila danes.

AVSTRALSKI ODGOVOR: NE!
LONDON, 3. okt. V govoru, ki ga avstralski ministrski predsednik imel vi, je dr. Menzies dejal, da mora biti ni odgovor na Hitlerjevo »mirovno zivo: ne!

EGIPT TRDNO OB STRANI ANGLIJE
PARIZ, 3. oktobra. Havas javlja iz hire: Današnji prvi seji izrednega zasedanja parlamenta, ki bo ratificiral stanje, je prisostvoval incognito tudi Faruk. Predsednik vlade Maher paša v nagovoru naglasil, da vodi Egipt razumno politiko z Anglijo. »Naša politika«, je izjavil Maher paša, »hoče naše življenjske interese.«

ANLGESKE LETALSKE IZGUBE
LONDON, 3. oktobra. Letalsko ministrstvo je izdalo tretjo listo padlih letalcev. V listi je 16 imen padlih letalcev, 7 ranjenih, 3 pogrešajo, 5 pa jih je v nemškem ujetništvu.

AMERIŠKE LADJE NA PORTUGALSKEM
LIZBONA, 3. oktobra. Dva nova ameriška rušilca sta prišla v Lizbono. Sedaj je vsidranih pet ameriških rušilcev v portugalskem pristanišču. Preko Portugalske gre vsa ameriška trgovina z Evropo.

Razglas na romunski narod

BUKAREŠTA, 3. oktobra. Rador. Romunska vlada je izdala danes razglas na romunski narod, v katerem pravi, da bo neusmiljeno kaznovala vse tiste nesrečnike, če jih je še kaj, ki se ne zavedajo, da njihovo s sovražstvom prežeto delovanje predstavlja neodpusten zločin. V razglasu je nadalje rečeno, da je vlada isto tako s svoje strani sklenila storiti vse, da se tisti, ki so krenili na zgrešeno pot, rešijo iz zablod. Odprli bomo, tako pravi razglas, vrata vsem tistim, v katerih duši še tli ljubezen do domačega ognjišča in ljubezen do domovine in se potrudili, da jih pripeljemo na pravo pot. Samo tisti narodi, ki so krepko zedinjeni, bodo nepoškodovani mogli priti iz požara, ki preti objeti ves svet. Da okrepi blok narodnega edinstva, poziva vlada vse Romune, naj se zedinijo. Nimamo nobenih vojnih namer. Želimo in hočemo

mir, toda ne smemo ostati ravnodušni v tem, da bomo v slabšem položaju kakor drugi narodi. Romunska vlada bo nadaljevala konstruktivno delo, v kolikor je to mogoče, ker so zdaj najnujnejša vprašanja narodne obrambe. Na koncu razglasa je izraženo stališče Romunije in v zvezi s tem je rečeno: Prepričani smo, da bo naša dežela znala prebroditi velike težave, ki se ji postavljajo na pot. Ne dvomimo, da bomo mogli naši deželi prihraniti trpljenje vojne in da bomo mogli obdržati strogo nevtralnost, za katero smo se izjavili. V tem cilju se ne sme nihče niti najmanj odstraniti od svoje dolžnosti. Vsak Romun mora spoštovati utrjeno državno hierarhijo in doprinesiti vse žrtve, ki jih od njega zahteva domovina. Vsi moramo biti trdno zbrani okoli našega ljubljene kralja.

Angleški vojni preračun sprejet

LONDON, 3. oktobra. (Reuter.) Spodnji dom je sinoči v drugem branju soglasno sprejel zakonski načrt o vojnem preračunu. Zaključujoč debato o tem vprašanju je minister John Simon izjavil: Trdno sem prepričan, da je veliko bolje, da je načrt vojnega preračuna bil predložen

parlamentu v svoji, čeprav morda surovi celoti, kakor da bi se s posameznimi postavkami stvar zavlačevala, kar bi pomenilo iste napake, ki so bile storjene 1. 1914. Boljše je znati se takoj oči v oči s temi gorostasnimi številkami, kakor pa dremati v nerealnem optimizmu.

Danes govori Chamberlain

LONDON, 3. okt. Na vprašanje voditelja opozicije majorja Attleeya o nemškoroškem sporazumu bo odgovoril ministrski predsednik Chamberlain danes v spodnji zbornici. Za ta odgovor vlada veliko zanimanje.

KARDINAL MUNDELEIN UMRL

CHICAGO, 3. oktobra. Umrl je kardinal Mundelein v starosti 67 let. Znan je bil posebno zaradi napada na nacizem pred dvema letoma.

ITALIJANSKA PREKOMORSKA PLOVBA

RIM, 3. oktobra. Demantirajo se vesti tujih listov, da »Rex« in »Conte di Savoia« ne bosta več plula v Ameriko. »Rex« odpluje 6. oktobra v New York, »Conte di Savoia« pa 12.

AMNESTIJA V BOLGARIJI

SOFIJA, 3. oktobra. BTA. Povodom 25-letnice stopanja na prestol je kralj Boris podpisal ukaz o amnestiji, s katerim je oproščena kazni 289 obsojencem, med temi je 176 političnih.

RUDNIŠKA KATASTROFA V MEHIKI

BERLIN, 3. oktobra. DNB javlja iz Mehike: V rudniku Palau je v nedeljo nastala težka eksplozija, ki je terjala življenje 69 rudarjev, dočim sta dva težko ranjena. V zasutih rovih je še 60 rudarjev Delavci hito z reševalnimi deli, ki pa so zelo otežena.

Angleški finančni minister sir John Simon

Mariborska napoved: Pretežno oblačno in tiho vreme. Včeraj je bila najvišja temperatura 18,5, danes najnižja 5,8, opoldne 15,6.

Borza, Curih, 3. oktobra. Devize: Pariz 10,11%, London 17,82, New York 44,3%, Bruselj 74,85, Milano 22,40, Amsterdam 236%, Berlin 176%, Stockholm 105%, Oslo 100%, Kopenhagen 85%, Buenos Aires 104%.

Nove potopitve nevtralnih ladij

STOCKHOLM, 3. okt. Osem švedskih ladij in po eno finsko ter estonsko so Nemci zajeli in odpeljali v svoja pristanišča. Švedski poslanik v Berlinu je vložil energičen protest.

KJEVENHAVEN, 3. oktobra. Nemci so potopili zopet dva nevtralna parnika. Švedski parnik »Gun« je potopila ista podmornica kot včeraj danski parnik »Vendia«. Neki finski parnik se je potopil, ker je naletel na nemško mino.

LONDON, 3. oktobra. Reuter poroča iz Ria de Janeira: V Maseo je prispel tudi drugi rešilni čoln z 11 rešenimi člani posadke parnika »Clement«. Pričakujejo prihod še dveh čolnov z ostankom posadke. Naknadno se sporoča, da je prvi strojnik potopljen ladije tudi padel v roke Nemcem.

LONDON, 3. oktobra. Reuter poroča iz Rio de Janeira: Rešeni mornarji s »Clementa« so povedali, da so se trije drugi čolni, v katerih je ostala rešena posadka, izvzemši kapitana, že oddaljili od parnika, preden je bil potopljen. Kapitana so Nemci ujeli.

NEMŠKO POJASNILO O POTOPITVI »VENDIE«

BERLIN, 3. oktobra. DNB. Vrhovno poveljstvo mornarice sporoča: Neka nemška podmornica je 30. septembra dopoldne pogzvala dansko ladjo »Vendia«, naj se ustavi, da se pregledajo listine o njeni narodnosti in da se pregleda tudi tovor. Ko je ladja poizkušala pobegniti, ji je podmornica zaustavila pot. Tedaj se je danska ladja skušala zaleteti v podmornico, nakar je bila ta primorana, da se s silo upre takemu očitnemu sovražnemu načinu, pa je ladjo potopila. Preživeli člani posadke je podmornica vzela na krov, pozneje pa jim je bilo dovoljeno prekrčiti se na neko drugo dansko ladjo, ki je bila priklicana na kraj potopitve.

Pojemanje akcije nemških podmornic

PARIZ, 3. oktobra. Havas. Pretekli teden se je pričela spreminjati situacija v bojih na morju. Poročila ne govorijo več o torpediranju zavezniških ladij na Atlantskem oceanu, v kanalu La Manche in na Severnem morju. Nasprotno: zdaj so se pomnožili napadi nemških podmornic na skandinavske ladje, v očitnem namenu prerežati trgovinske zveze med Skandinavijo in Anglijo. Na Atlantskem oceanu nemške podmornice ne morejo več upati na kak večji uspeh, ker se ves trgovski promet od strani zaveznikov zdaj vrši z oboroženim spremstvom, tako da so trgovske ladje popolnoma zavarovane. Povrh jih spremljajo in obveščajo tudi eskadrilje letal. Nemška admiraliteta je zelo razočarana sprito malega odstotka

nemških podmornic, ki so se vrnile v svoja oporišča. V ostalem je padoba, da bodo nemške podmornice zdaj udeležene v pretežno v Baltskem in Severnem morju, kar je razlagati s tem, da je njihovo število že znatno manjše, zlasti zaradi izgub podmornic za dolge plovbe t. j. tistih, ki naj bi križarile po oceanu. V prvem podmorniškem naletu so sodelovale podmornice od 250 ton dalje, teh je imela Nemčija 1. januarja lanskega leta vsega skupaj 19. Toda prav te podmornice so pretrpele največje izgube. Te vrste podmornic ima torej Nemčija zdaj še neznatno število, od drugih vrst podmornic, pa jih ima komaj kakih 25. Te podmornice se ne morejo uporabiti za dolge plovbe.

Sporazum in Slovenci

Odgovor „Jutarnjega lista“ na neko politično pismo dr. Gosarja

Pod gornjim naslovom priobčuje »Jutarnji list« članek, v katerem navaja glavno vsebino političnega pisma dr. Antona Gosarja, ki ga razpošilja kot tiskanih manuskrpt in v katerem pride do sklepa, da je najbolje, ako se vsa določila, ki so bila po sporazumu s Hrvati izdana za banovino Hrvatsko, uveljavijo tudi za banovino Slovenijo. Na dr. Gosarjevo politično pismo odgovarja »Jutarnji list« takole:

»Gotovo niso Hrvati niti najmanj zainteresirani, kako si bo Slovenija uredila svoj državno-pravni položaj in odnose s centralni vladi. Eno pa je po-
stabil g. dr. Gosar, da namreč pove v

svojem pismu, da so Slovenci v dvajsetih letih boja Hrvatov za samostojnost bili na nasprotni strani in zastopali unitaristično tezo toliko časa, dokler je bila na škodo Hrvatov in njim v korist. Dr. Gosar konstatira, da danes Slovenci nimajo velikega vpliva v centralni vladi, pozablja pa, da so Slovenci imeli skozi dve desetletji v centralni vladi in na hrvatskem področju veliko večji vpliv, kakor bi ga po svojem številu smeli imeti. Pri vsej tej skrbi Slovenije, kako si bo uredila svoje stvari doma, se ne sme pozabiti, da današnji položaj banovine Hrvatske ni padel Hrvatom v naročje kot zrelo jabolko, temveč po dvajsetletnem boju in neskončnih žrtvah.

Tako »Jutarnji list«. Nam k političnemu pismu g. dr. Gosarja ni mogoče zavzeti stališča, ker ga nismo prejeli. O vprašanju, kako naj bi se po sporazumu s Hrvati uredil državno-pravni položaj Slovenije, tudi ne moremo razpravljati, ker nam je to iz vzrokov, ki leže izven naše moči, onemogočeno. Končno pa moramo ugotoviti še to, da nosi vso odgovornost za reševanje vprašanja o slovenski banovini slovenski del JRZ, ki se je po zadnjih skupščinskih volitvah deklariral kot edini zastopnik slovenskega naroda in prevzel nase vso odgovornost za politično, gospodarsko in drugo usodo Slovenije.

Senatorjev ne bodo volili bivši poslanci

Za volitve dne 12. novembra imajo volivno pravico samo banski svetniki in župani

BEograd, 3. okt. Pravosodni ministar dr. Laza Marković je izdal k volitvam senatorjev 12. novembra naslednje pojasnilo:

1. Z razpustom narodne skupščine 26. avgusta je pravno prenehal obstajati mandat narodnih poslancev. Kadar poslanec izgubi to lastnost, tudi ne more več izvrševati postranskih pravic, ki so mu pridružene s poslanskim mandatom. Če so poslanci že prišli v volivne sezname za volitve senatorjev, lahko upravna oblast ali prizadete osebnosti zahtevajo pri pristojnih sodiščih popravo seznamov, tako da se iz seznamov izloči osebe, ki so bile zaradi razpusta skupščine izgubile volivno pravico. Okrožna sodišča bodo torej v tem smislu popravila volivne seznane.

2. Sodišča bodo lahko izvršila podobne

popravke volivnih seznamov tudi glede drugih volivcev (banskih svetnikov in predsednikov občin-županov). Popravke v tem smislu, bodisi da se imajo vpisati v seznam osebe, ki so si pridobile volivno pravico ali pa da se črtajo osebe, ki so to pravico izgubile, bodo izvršila sodišča na zahtevo teh oseb samih ali na zahtevo upravnih oblasti in drugih prizadetih oseb.

S tem pojasnilom je sedaj končnoveljavno konec raznim vestem, ki so jih izvestni krogi na neodgovoren način širili med ljudmi, hoteč tako ustvarjati »nekakšno razpoloženje« za bližnje volitve.

Uredba o mestnih občinah

Kakor smo že poročali, je sedaj izšla v »Službenih novinah« uredba, ki pred-

videva v par. 2 spremembo zakona o občinah in občin samoupravah in se sedaj glasi:

Dokler se za občine mest Beograda, Ljubljane in Zagreba ne izvolijo občinski odbori po zakonu o mestnih občinah, nadzorna oblast lahko po svobodni oceni razrešuje člane mestnega sveta in predsednike mestnih občin, ali pa postavi zaupnika-poverjenika, ki bi brez ozira na omejitve zakona o mestnih občinah imel pristojnost predsednika mestne občine in mestnega sveta.

Kralj na univerzi

Te dni se je vpisal na univerzo naš mladi kralj Peter II. Istočasno je vstopil v vojno akademijo.

se pozneje sestel poseben odbor za nabavljanje surovin, ki bi bil posvetovalni organ ministrstva trgovine in industrije.

DOSTAVLJANJE POŠTE V LOBNICI IN NA SMOLNIKU

S komasacijo občin sta se naši, prej samostojni občini Lobnica in Smolnik združili z Rušami. Radi krasnega razgleda planinskih postojank, Ruške koče pri Sv. Anehu in Hlebovega doma, sta bila oba kraja že od nekdaj priljubljena izletnikom. Poštna uprava je to uvaževala in že dobrih 30 let pred komasacijo se je v obeh občinah dostavljala pošta trikrat tedensko skozi vse leto. Po združitvi občin je poštna uprava kratkoma uknila dostavljanje in to tudi v času sezone. Sele leto se je spet prikazal poštni sel, a to predvsem radi letoviščarjev in tako smo letos prvič, toda samo v juniju, juliju in avgustu dobivali pošto na dom. Po končani sezoni pa deponira ruška poštna uprava našo pošto, ki se nabere tekom tedna, v občinskem uradu v Rušah, kamor moramo davkoplačevalci ob nedeljah sami ponjo.

Poštna uprava se dobro zaveda, da mi kot domačini in davkoplačevalci v svojem pomenu nikakor ne zaostajamo za letoviščarji in smo zato globoko prepričani, da nas bo zopet osrečila z rednim dostavljanjem pošte trikrat tedensko, ne samo v času poletne sezone, temveč skozi vse leto, včevši čas zimskega sporta.

Prizadeti davkoplačevalci.

NA GROBU SE JE OBESIL

V Sremski Mitrovici se je mladi Mita Timacković sprl s svojo zaročenko in sklenil napraviti samomor. Odšel je na bližnje pokopališče in se obesil na visokem nagrobnem spomeniku. Mladenicevo namero je zazabil grobar, ki je prerezal vrv in Timackovića z umetnim dihanjem rešil.

Zahteve slovenskih invalidov

Nedavno je izšla nova uredba, ki je vsaj nekoliko popravila mnoge krivice in napake invalidskega zakona iz leta 1929. Vendar pa ta uredba še ni z vsemi določili v veljavi. Zato je Združenje invalidov iz Slovenije sestavilo obširno spomenico, v kateri zahtevajo vojni trpni takojšnjo ureditev nekaterih perečih vprašanj. Slovenski invalidi zahtevajo ustanovitev invalidskega odseka pri banski upravi v Ljubljani, ki ga naj vodi kak vojni invalid ali bojevnik. Uradni okrajni zdravniki še vedno odklanjajo brezplačno zdravljenje vojnih invalidov, njihovih otrok in vdov, čeprav to nova invalidska uredba določa. Tudi ta problem

OBVESTILO POŠTNE HRANILNICE

Z ozirom na vesti, da izplačuje PH in njene podružnice hranilne vloge v neomejenih zneskih, sporoča vodstvo PH, da izplačuje PH vloge v smislu določil uredbe o izplačilu denarja iz denarnih zavodov od 7. sept. t. l. (glej »Večernik« št. 206 od 9. sept.!).

o. 180 delavcev iz Prekmurja se je odpeljalo te dni na Gorenjsko, kjer bo zaposleno pri železniških progovnih delih.

o. Sokolska četa v Laporju pri Slovenski Bistrici priredi v nedeljo, 8. okt., veliko tombolo, katere dobiček je namenjen za zgradbo sokolskega doma.

o. Radijsko predavanje o razstavi slovenske obrti. Poročali smo že, da je bila zaradi znanih evropskih dogodkov razstava slovenske obrti odpovedana. Jutri ob 18.40 bo predsednik razstavnega odbora g. Ivan Ogrin v ljubljanskem radiu predaval o temi »Slovenske obrtništvo in nameravana razstava slovenske obrti«.

o. Smrtna nesreča granicarja. Blizu Radmožancev v Slovenski krajini se je s kolesom smrtno ponesrečil neki tamkajšnji granicar. Njegovo truplo so prepeljali v rojstni kraj Ustipračo.

o. Vozne ugodnosti za invalide. Brezplačna vožnja je dovoljena invalidom in osebam, ki jih štiti invalidska uredba, v primeri na poziv oblasti, ali če potujejo invalidi zaradi posredovanj pri uradih za svoje pravice. Brezplačno vožnjo imajo tudi spremljevalci tistih invalidov, ki spremljevalca neobhodno potrebujejo. Polovična voznina pa je dovoljena vojnim invalidom za neomejeno število potovanj v vseh vlakih in razredih, razen v ekspresnih vlakih. Vojne vdove, sirote in otroci invalidov uživajo ugodnost polovične voznine dvanaestkrat na leto. Legitimacije za polovično voznino izdaja z veljavnostjo za pet let ravnateljstvo drž. železnic.

Celje

c. Umrla je v Čretu pri Celju gospa Marija Pišek v 76. letu starosti. Pokojna je bila mati gostilničarja g. Ivana Piška v Čretu.

c. Sokolsko društvo Celje-matica priredi 9. oktobra ob 18.15 ob priliki smrtne dne Vit. kralja Aleksandra I. Zedinitelja v mestni telovadnici komemoracijo. Udeležba članstva v civilu z znakom.

c. Smrtna kosa. Na Mariborski cesti 26 je umrla 79 letna zasebnica Elizabeta Mastnakova, v javni bolnišnici pa 46 letni kočar Jurij Pilko iz Zibjke pri Smarju.

c. Aretiran je bil v Celju radi tatvine 23 letni sofer Alojz K. iz Prekmurja. Svoji delodajalki trgovki Mariji Kedl iz Gaberja je ukradel raznega blaga za okrog 3000 dinarjev. Nekaj blaga so še našli pri njem, ostalo se išče. Oddan je bil v zaporo okrožnega sodišča v Celju.

c. Kolo je bilo ukradeno. Iz dvorišča neke gostilne na Bregu je bilo ukradeno žensko kolo, vredno 600 din. V zvezi s tatvino je bil aretiran brezposelni delavec Leopold M. iz Leskovca pri Krškem. Kolesa pri njem niso našli, vse pa kaže, da ga je ukradel aretiranec.

c. Napad. 57 letnega preužitkarja Josipa Alanta iz Dola pri Hrastniku sta napadla dva posestnika s koli. Zlomila sta mu levo roko. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c. Usoden padeč. 30 letni davčni uradnik Viktor Mlakar iz Kozja je doma padel in si pri padcu zlomil desno nogo pod kolenom. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

Ptuj

p. V bolnišnico so pripeljali Ivič Terežijo, 31 letno delavko iz Sp. Hajdine. Pri padcu si je zlomila roko. — Belšak Jože iz Leskovca v Halozah je trgal hruske. Z lesto vred je zdrknil na tla. Zadobil je težje notranje poškodbe. — Mohorko Jože iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju se je vrezal v roko in se nevarno zastrupil.

p. Nasilnež. Neki nasilnež je v noči zahteval od železničarja Kaisersbergerja Jurija iz Mestnega vrha pri Ptuj, da ga »pogosti« s pižmo. Ker ni šlo zlepa, ga je napadel. Kaisersberger se zdravi v ptujski bolnišnici.

p. Odpuščanje delavstva. V Ptuj je malo industrije, a še ta zdaj zastaja. Pirihova tovarna usnja je pred kratkim odpustila skoro polovico delavstva, ker je preobčutno opešal izvoz galanterijskega usnja. Delavke, razen treh, so vse odpuščene, in delavci, ki so bili sprejeti, ko je pričela obratovati nanovo preurejena usnjarna na Bregu. Delavske družine so težko prizadete, zlasti radi bližajoče se zime.

Ukrepi v zaščito otrok

Evropska unija za zaščito otrok na zadnji seji plenarnega odbora obvezno predstavnice posameznih banovinskih odborov in zastopnikov posadbe ministrstva razpravljala v Beogradu o potrebi zaščite otrok pred zračno napadi. V Beogradu se je tudi ustala nova pod neposrednim predsedništvom N. Vel. kraljice Marije urad za zaščito otrok za slučaj vojne, ter prav tako pod njenim predsedništvom odbor državnih predstavnikov za zaščito otrok. Obenem je Unia začela ustanavljati po vseh mestnih občinah odbore, ki bodo ukrenili vse potrebno za zaščito otrok ter tudi popisali vso ono deco, za katero starši

ne bi mogli skrbeti v primeru vojne. Takih otrok bo v državi nad 200.000. Banovinski odbori morajo nato izdelati podrobne načrte za evakuacijo in za potrebno zaščito otrok. Načrti morajo biti izdelani v teku enega meseca. Predvidena je tudi mobilizacija osebja za zaščito otrok, kakor zdravnikov, zaščitnih sester, bolničark, babic, učiteljev in učiteljic; vseh onih pač, ki imajo že izkušnje v delu po internatih in podobnih ustanovah. Na skupni seji odbora 17. oktobra v Beogradu bodo izdelali s pomočjo mestnih občin točen načrt za potrebno evakuacijo.

Letalski praznik v Rušah

V nedeljo dopoldne je bil v Rušah krst letalske jadrane letala tamošnje javne skupine Aerokluba. Krst je izvršil mladi duh. svetnik Ferdo Pšunder. Vozdravil je s primernim nagovorom vse prisotne, posebno zastopnike oblastnega odbora Aerokluba v Mariboru g. Papo-Popovca in g. Feldina kakor tudi zastopnike

mariborskih jadranih skupin vodjo skupine, g. Sonnenwalda. Letalu je kumoval ravnatelj g. dr. A. Krejči in imel ob tej priliki vzpodbuden govor o pomenu letalstva v današnjih časih. Po krstu je bil prvi polet letala, ki je zadivil vse prisotne.

Grozdje je pričelo nagloma gniti. Povprečen pridelek je po količini tako tudi po kakovosti dober.

SMRTNA ŽRTEV EKSPLOZIJE

V tovarni usnja v Šoštanju je bil 56-letni Jožef Kovač zaposlen pri kuhanju tanina. Proti jutru, ko se je delavec že odpravil iz službe, je eksplodiral kotel. Vrela masa je brizgnila na Kovača, ki je dobil po celem telesu nevarne opekline. Ponesrečenca so nemudoma prepeljali v slovenjegraško bolnišnico, kjer je smrtnim poškodbam podlegel.

USTANOVITEV ODBORA ZA NABAVLJANJE SUROVIN

Pretekli teden je več odposlanstev naših industrijskih panog obiskalo trgovinskega ministra in mu obrazložilo težkoče glede nabave surovin. Najbolj so prizadete kovinska, tekstilna in kemijska industrija. Zastopniki so zahtevali ustanovitev raznih odborov v trgovinskem in industrijskem ministrstvu, iz katerih bi

Iz Slovenskih goric

Pridelek kornice kaže skrajno slabo. Splošno deževje in poletna dolgotrajna suša močno vplivata na rast, ki se ni mogla normalno razviti. Sedaj pa je še pritisnil na njo mrz. Mnogi posestniki in vinogradniki koruze kot važne krme za živino in ljudsko prehrano.

Pospešite javna dela! Jesenska dela s pridelkom koruze in poljskih pridelkov so v letu, ki bodo kmalu pod streho. S tem delom se pričinja zlasti za viničarja, prozajno vsako leto najde v javnih delih. Običajno primerno zaposlitev, da si prisluži, najpotrebnejše. Cestna dela pri gradnji in popravilu cest so zlasti in povsod se nam občem narodno-socialnem interesu je, naj se pospešijo. Bodo vsaj najrevnejše družine imeli do prepotrebne kruha, obleke in

Trgatev končanje. Naši vinogradniki so letošnjo letino zgodaj pričeli, kar je omogočilo deloma mrzlo vreme in deloma zadnje neurje s točo, ki je obiskalo občine Sv. Jakob, Sv. Jurij in deloma Sv. Anu.

Zanimivosti

„Zakaj ne napadajo Rusije?“

Slovansko krvno sorodstvo vodilna misel ruske politike — Vojna z Rusijo ni nujna

To vprašanje si je zastavil italijanski tisk. Nanj odgovarja dr. Ivan Smolaka v »Novi Riječi« ter pravi:

Doim je Nemčija začela vojno proti Poljski, je Rusija s svojo vojsko šla čez mejo šele, ko je bila poljska vojska sila zlomljena in ko se je nemška vojska približevala sovjetskemu meju. Če bi Rusija ne intervenirala, bi cela Poljska prišla pod Nemčijo.

V očeli poljskega patriotista sta oba napadala enako črna. Nista pa z zrelišča zahodnih velesil. Brez Rusije bi Nemčija prišla do Karpatov ter dobila vso poljsko zemlje in s tem mnogo vrel prirodnega bogastva in rezerv za končni obračun. Sovjetska Rusija pa, kakršne naj so že končne namere, je ta račun prenehal. S tem je vsaj trenutno naredila

uslugo zahodnim velesilam.

Kakšne so končne ruske namere, vé samo nekoliko sovjetskih voditeljev. Nemški tisk piše, da bi bilo treba premagati poleg Nemčije tudi Rusijo, če bi se hotelo narediti vstajenje prejšnje Poljske. Rusija tega ne pravi, temveč izjavlja svojo pripravljenost, da pomaga poljskemu narodu do novega državnega življenja.

Sovjetska zveza je stopila na ozemlje poljske republike z izjavo, da hoče zaščititi svoje ukrajinske in beloruske brate. Tako je prvič, odkar obstajajo sovjeti, naglasila krvno sorodstvo za vodilno misel svoje politike.

Narodnostna razmejitev med Rusi in Poljaki se lahko izvrši srečno samo s

kompromisom. Odrpita je pot pogajanjem z Rusijo, ki ni nasprotna obnovitvi poljske države. Zaradi tega tudi ni nujna vojna Rusije z zahodnimi velesilami, ki so šle zaradi Poljske v vojno z Nemčijo.

Pristaši hitrega in zmagovalnega miru, ki naj bi se sklenil nad grobom Poljske, naravno vidijo v vprašanju »Zakaj ne napadajo Rusije?« sklep, da bi morale zahodne velesile nehati z vojno proti Nemčiji. Dr. Smolaka misli, da ne moremo staviti teh namer v usta italijanskega tiska, ki je postavilo vprašanje, zakaj zahodne velesile ne napadajo Rusije. Posebno pa še ne, ker je predsednik italijanske vlade Mussolini rekel, da so zahodne velesile modro naredile, da niso napovedale vojne Rusiji.

„Beli pritlikavci“ na nebu

NOVA ODKRITJA AMERIŠKEGA ASTRONOMA

Ameriški astronom dr. Kniper je nedavno odkril neko novo ozvezdje, ki mu je dal ime »Beli pritlikavci«. Te zvezde imajo tako gorostasno težo, da majhen kosček, na primer 25-milimetrska kocka, tehtala 9000 ton. To je gostota, ki je polnokrat večja od gostote vode. Sploh je tu za številke, ki daleč presegajo vse, kar si more predstavljati človeški razum.

Po razlagah dr. Kniperja so »beli pritlikavci« zvezde, ki so le navidezno podobne našemu soncu. Po velikosti so razmeroma majhne, približno tolikšne, kakor naša zemlja. Največji »beli pritlikavec« je komaj dvakrat večji v premeru, doim ima najmanjši samo četrtino velikosti naše zemlje, torej približno velikost mesca. Navzlic tej mali velikosti pa je gmoča brezprimerno večja, t. j. 150 milijard do 800.000 krat gostejša kakor gmoča zemlje.

Svetloba »belih pritlikavcev« je prav majhna. Njih svetilna moč je veliko slabša od sončne in se zmanjšuje do ene 14. milijarde sončne luči. Iz tega vzroka je svetlost zvezde odkriti in opazovati tako težko, kadar so zemlji »blizu«, to se pravi,

kadar se nahajajo znotraj oddaljenosti sto svetlobnih let; čez to mejo jih tudi z najmočnejšimi daljnogledi ni mogoče več zajeti. To dejstvo tudi pojasnjuje, zakaj ni bilo doslej odkritih več kot 18 »belih pritlikavcev«.

Snov, iz katere so se stvorile te zvezde, nima nič skupnega s snovjo, iz katere je sestavljena zemlja, drugi planeti sončnega sistema in samo sonce. Gre tu za »razbito« materijo, ki ne obstaja iz celih, marveč iz razbitih atomov, ki predstavljajo torej nekako »izprijeno« stanje snovi. Ta nenavadni pojav vzbuja naravno ne samo zanimanje astronomov, ampak tudi fizikov, ki se ukvarjajo z raziskovanjem modernih teorij o atomih.

55 NARODNOSTI V FRANCOŠKI VOJSKI

Poseben urad v Parizu sprejema vsak dan preko tisoč tujcev, ki se prijavljajo, da hočejo služiti v francoski vojski. Doslej so se prijavili tujci, ki pripadajo 55 narodnostim, da služijo v francoski vojski.

vem, ste ob prihodu Napoleona v Vilno priredili prav tako slavnostno predstavo, samo s tem razločkom, da ste tedaj slavili francosko junaštvo in cesarjevo zmago. Zato zahtevam, da priredite tudi nocoj predstavo z istim besedilom kakor tedaj in z enako slavitvijo Francozov ter Napoleona. Ako izpustite le eno samo besedo, vas dam postreliti, ako pa boste igrali slabo, boste ponavljali vsak prizor, pa če bo predstava potem trajala tudi do jutra!»

Ravnatelj gledališča se je tresel kakor šiba na vodi in prosil milosti, toda general Katuzov je ostal neizprosni. »Tako bo, kakor sem naročil,« je dejal, in nič drugače! In tako je tudi bilo. Ruski častniki so napolnili gledališče, igralci so trepetali, ravnatelj je pa sedel v loži poleg generala in ni vedel, ali bo še kdaj videl izhajajoče sonce ali nikoli več. Na odru so si sledili prizori, ki so vsi patetično slavili Napoleonovo veličino, ruski častniki so se pa na glas krohotali. Kadarkoli je bila izgovorjena kaka beseda v Napoleonovo slavo, vselej je dal Katuzov znak za smeh.

Ko je bilo predstave konec in je smeh ruskih častnikov izzvenel, je dejal general Katuzov tresočemu se ravnatelju: »Priredili ste mi najnenavadnejšo gledališko predstavo od vseh, kar sem jih kdaj videl in pokazali na posebno impresiven način vzor političnega in narodnega pessištva. Ker vas pa francoski cesar ni dostojno nagradil, sprejmite v znak priznanja mojo nagrado!« Ko se je ravnatelj opogumil in pogledal, kaj mu je general dal, tega že ni bilo več v loži. V mošnjiču so bili sami čisti carski zlatniki.

Z letovišča.

— Gospa, poslušajte, kaj bodo vendar jedli komarji in muhe, ko odidejo odtod vsi letoviščarji?

Mobilizacija na Madagaskarju

Generalna mobilizacija v francoski koloniji Madagaskar je bila izvršena brezhibno. Muslimanski poglavarji Indijcev, ki živijo kot kolonisti na tem otoku v Indijskem oceanu, so poslali vladi velike množine riža in 71.000 frankov v denarju. Grška kolonija na Madagaskarju je darovala 20.000 frankov Rdečemu križu. Indijska knogregacija iz Tamatave na Madagaskarju pa 75.000 frankov za narodno obrambo Francije.

VARSTVO ŽIVALI OD NEKDAJ

Dandanes imajo vse civilizirane države zakone za varstvo živali, nekatere celo zelo stroge zakone. A tudi davni stari vek je že poznal načelo živalske zaščite, četudi le v primitivni obliki. V Atenah so nedoletnega dečka obsodili na smrt, ker je ujetim pticam iztaknil oči. V starem Egiptu je tud doletela smrtna kazen tistega, ki je namenoma ali po nemarnosti ubil mačko. Med prirodnimi narodi je varstvo živali verskega izvora: razne živali veljajo za nedotakljive in uživajo zato posebno zaščito. Po mohamedanskih sporočilih se spuščajo h konjem, utrujenim v bitki, Alahovi angeli in jim božajo vrat.

ENO JAJCE NA TEDEN

Kakor poročajo iz Dunaja, objavlja urad za prehrano Podunavja (Donauland) v časopisih naredbo, po kateri se sme oddajati v času od 29. septembra do 7. oktobra samo po eno jajce na osebo.

DVE FRONTI

»Imamo vojaško fronto, ki je življenjske važnosti. Za njo pa je gospodarska, finančna in denarna fronta, ki je tudi življenjske važnosti. Čemu naj služi sijajen oklep, če je notranost v propadanju?« (Francoski finančni minister Paul Reynaud 10. sept. 1939).

EKSOTIČEN VOJAK

Princ Sisowath Manivong, mlajši sin kralja francoske Kambodže, se je prijavil v francosko vojsko za ves čas vojne.

Problemi se morejo tudi ubijati, namesto, da bi jih reševali.

Če se primeri raztresenemu zdravniku avtomobilski defekt.

Zgodba o političnem podrepništvu

Neznačajnost in politično podrepništvo nista iznajdbi našega časa, dasi s a poznala prav v zadnjih letih povsod bujno nast. Tudi za časa Napoleona, ko se je evropski zemljevid spreminjal prav tako naglo in nepričakovano, kakor se sedaj, so se našli ljudje, ki so slavili prihod vsake vojske kot »osvobojenje« ter vzklikali danes Napoleonu, čez nekaj dni pa njegovemu najhujšemu nasprotniku.

Ko je slavni ruski general Mihajlou Ilarinovič Katuzov, knez Smolenski, zmagovalac Napoleona prispel, zasledujoč bežečo cesarjevo vojsko, v Vilno, ga je obiskal ravnatelj gledališča in povabil k večerni predstavi, pri kateri naj bi proslavili rusko junaštvo in »osvobojenje« Vilne. Ogromni general Katuzov je ravnatelja gledališča nekaj časa molče poslušal, potem mu je pa dejal: »Kakor

OSODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

30

Bilo je prepozno.

Ericssonov glas je raztrgal meglo z vzklikom danske mornarice, in iz daljave je prihajal kakor neki izgovor posmehljiv smeh, ki je udaril veselo, bijočih ob vodo. To je čoln odplul — zdelo se jim je, da se spremenil smer — je bilo še enkrat »Skule —«, vedno šibkeje in šibkeje, kakor daljni klic galebcev.

»Bil je brod strahov! In ti si mu odgovoril! Ali se ne zdi tudi tebi, da to niso bile nikake resnične vesla?« je Magnus kriknil. »Samo poslušaj njihov smeh, kakršen sem bil, da sem izplul iz Brejdfjorda s takim norcem!«

»Nesmisel!«, mu je prav tako ostro odgovoril Ericsson. »Bil je čoln francoske ribarske flotile, ki lovi zgoraj, in če bi jim kaj še nisi nikoli slišal veslati Francoze,« ga je podpiral Sursson,

»moral je biti francoski čoln — poznam jih po veslanju. Gotovo so hoteli tihotapiti špirit. Zdaj sploh na debelo tihotapijo, odkar je izšel nov zakon, in kolikor vem, ima Gudmundsson pri tem svojo roko zraven.«

»Vidva oba nimata ne ušes ne pameti,« je izjavil Magnus. »To ni bil nikak čoln iz lesa, ki bi ga veslala človeška roka! Bil je čoln strahov, in to ni prvič, da se je pojavil pred Brejdfjordom; semkaj se drzne samo, če je megla — če bi bila vidva tu rojena in bi tu doraščala, bi to vedela.«

»K vragu s tvojim čolnom strahov!« pravi Ericsson. »Kaj me to briga!«

»Prineslo ti bo nesrečo, in kdo ve, mogoče pade tvoja nesreča tudi name.«

»Ne verjamem, da bi tudi ladje vstajale od mrtvih,« izjavi Sursson. »Ljudje da — toda ladje ne. Nobenega čuta in razuma ni v njih; les in železo nimata duha. Jaz sem špiritist, in kar sem videl, sem videl, toda vedno je šlo samo za ljudi. Da bi se

pa vračale ladje in vesla — ne, tega ne verjamem.«

»Jaz pa sploh ne verjamem,« odvrne Ericsson, »niti na vračanje ljudi, niti ladij. Niti najmanjše pameti nimam za take stvari.«

Sursson je potegnil ribo iz vode in zopet vrgel.

Potem je začel:

»Nobenega dvoma ni, da se ljudje vračajo, če jih kliče. Človek se mnogokrat rodi. Vse se mi je razodelo — človek se poraja vedno znova in znova, da bi se očistil v žalosti in trpljenju. Vse je čisto preprosto, tako da tudi navaden človek lahko razume. V svojem življenju sem spoznal, da se človek vedno na novo rodi iz žene — ne samo iz mesa, temveč tudi v krvi. Samo eno je na svetu, kar mora rešiti dušo človeka — in to je žena. Ne verjamem pa, da bi mogel živeti brod, če enkrat umre.«

Ericsson in Magnus nista nič odvrnila. Molče so ribarili, in počasi se je začela voda jasnit; tudi megle so se trgale, in prve obrise obale so uzrli pred seboj.

Potem je izginila megla tudi na jugu. Diamantno čist zrak je zopet zažarel, in daljna kopnina se je iskrla v luči sonca.

»No, kje je zdaj vajin francoski brod?«

pravi Magnus z grenkim zmagovalcem. Ericsson in in Sursson sta se ozirala. Nikjer ni bilo videti kake ladje.

*

Ko je švala srečala Ericssona in Magnusa, je odhitela naglo naprej. Sramovale se je pogledati Ericssona v obraz, da, strah je je bilo njegove gole prisotnosti.

Bila je zaročena z Gudmundssonom; vse svoje dosedanje pojme o ljubezni in zakonu je povzela iz besed očeta in svojih prijateljic — suhe kakor listi nekdanje sveže rože, ki jo najdemo med listi stare knjige. In naenkrat je sanjarila o nekem možu, kakor da bi Gudmundsson sploh več ne obstojal.

Okrenila se je k Ericssonu, kakor se obrača roža za soncem, sledeča višjemu zakonu. Toda tega ni vedela; vedela je samo, da dela krivico Gudmundssonu, če misli na tujega moža.

Nikoli ji ni prišlo na misel, raztrgati vezi, ki so jo spajale z Gudmundssonom; dala mu je besedo, in s tem je bila stvar za vse čase opravičena. Njena obljuba ji je bila sveta, in tako je postal zanjo tudi Gudmundsson že skoro nekaj svetega.

(Dalje jutri.)

Prispela je velika izbira jesenskega in zimskega blaga, za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, oficirske, finansijske in železničarske uniforme. Krojaške potrebščine. Velika odprodaja ostankov. Kakor vedno dobite po najnižjih cenah in v najboljši kvaliteti samo v **ČESKEM MAGAZINU, zraven glavne policije, MARIBOR, Ulica 10. oktobra**

Kultura

Septemberska številka „Dejanj“

„Mali in veliki narodi“ je naslov uvodnih razmišljanj, ki jih je objavil v najnovejši številki »Dejanj« E. Kocbek. Zajeti je skušal sodobno problematiko te teme in poudariti višjo etično vrednost malih narodov, ki so sedaj izpostavljeni vedno večji nevarnosti s strani v svoji moči in strasti pobesnelih velikih. Marsikatera Kocbekova misel je točna, samo sklep izzveni malo preveč optimistično, vsaj glede na bližnjo bodočnost. Viado Novak je sestavil »Zapiske o slovenskih klasikih« s prikazom dosedanjih izdaj in nasveti za bodoče. Med Dokumenti je ponašljivejši izveček iz razprave o vprašanju »Evropskega federalizma«, povzet iz lista »Temps present«. V Pregledu je poročilo o akademskem kulturno-socialnem tednu SKAD »Zarje« z izvečki iz referatov. France Vodnik je napisal referat o Ljubljanski drami v sezoni 1938-39, Silva Trdin pa poročila o gostovanjih, kjer omenja zlasti tudi nastop mariborske drame v Ljubljani.

V prevodu se pričema v tej številki zanimiv sestavek Charlesa Plisnierja: »Igor«, ki načeloma vprašanje razdora med trockisti in stalinisti v vesoljnem komunizmu. Članek še ni zaključen in zato še ni znano, kam se usmerjen. Pesništvo zastopa samo Vida Tauferjeva z dvema pesmima »Na obali« in »Vzdih«. Obe izpričujejo nadaljnjo zrelo rast naše najboljši sodobne pesnice. Med književnimi poročili razpravlja Lino Legiša dokaj obširno o pesniku Igu Grudnu in njegovem delu. Razprava je sicer nastala iz pobude ob Grudnovi Dvanajstletnici, sega pa nazaj do prvih dveh zbirk »Pomorske pesmi« in »Narcisa« ter skuša poiskati celotno pesniško podobo s pozitivno opredelitvijo v okviru sodobne sloverske poezije. Tine Logar pa ocenjuje Kidričevega »Prešern« in pravi ob koncu, da bi morala biti ta izdaja ner-

marivna za vse bodoče izdaje Prešernovih poezij.

Zapiski so posvečeni tokrat citatom francoskih katolikov o zablodah sedanjega krščanstva, ki nas seznanjajo z opazovanji, katera tudi pri nas Slovencih žali, niso neznana. Sino vprašanje je, koliko bodo te ostre besede zalegle tani, kjer bi jih morali prvi poslušati? V času strahotno razvrednotenih vrednot ostajajo taki kriki glas upijočega v puščavi! Končno so objavljena na platnicah še Drobna poročila o knjigah. —r.

PRICETEK SEZONE RAZSTAV V SOFIJI.

Kljub vojni vihari v Evropi, se razvija bolgarsko umetniško življenje nemoteno dalje, tako v gledališčih kakor v književnosti, glasbi in likovni umetnosti. Sofija, ki je veliko umetnostno središče z močno moderno bolgarsko likovno umetnostjo, se pripravlja v jesenskih in zimskih mesecih na večje število razstav, sezono pa je pričela tokrat ženska. Prvo razstavo prireja namreč slikarka Cvetana Štilianova z večjim številom svojih del, večinoma portretov v pastelu. Štilianova je poleg slikarke Ruske Marinove najizrazitejša bolgarska portretistka novorealistične smeri, navezujoča deloma na bolgarsko tradicijo, ki je nastala svoečasno pod ruskim vplivom. Razstava je nameščena v Permanentni galeriji.

k. »Gorski Vijenac« v nemščini. V Lipskem v Nemčiji je izšel nemški prevod znamenitega »Gorskega Vijenca«, pesniškega dela velikega črnogorskega pesnika-vladike Petra Petrovića Njegoša.

k. Senečičev »Nenavaden človek« v Pragi. Vinogradskog ledališče pripravlja za prihodnje dni premiero igre »Nenavaden človek«, dela mladega hrvatskega pisatelja Gena Senečiča.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.—. Družbe, prekladi, dopisovanja in štetilni oglasni din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takol pri naročilu, oziroma ga je vpisati v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni pošti na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 8 din.

Razno

NOGAVICE — PLETENINE volno za strojna in ročna dela, konjske koce, posteljne odeje, platno — perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in pletilnici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

PRISTNE KRANJSKE KLOBASE zopet dnevno sveže na zalogo. Z. Anderle, Maribor, Gosposka 20. Tel. 29-10. 9431-1

SLADKORNO BOLNI! Črni in beli kruhi, moko, suhoro, kekse in drobtine vse za diabetičare dobite samo v pekarni Rakuša, Koroška c. 24. 9000—1

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni **ANTON RAJŠP, MARIBOR** Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013—1

Posesti

HIŠA tristanovanska, z malim vrtom v Magdalenskem predmestju naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 9510-2

PARCELA IN HIŠA enostanovanska, z lepim ograjenim vrtom v Dobravi 157 ugodno naprodaj. Izve se v gostilni Šabeder. Tezno. 9519-2

PRODAM HIŠO

15 minut od kolodvora. Zavodna. Hiša nosi brez stanovanja lastnika 1000 din mesečno. Naslov v upravi »Večernika« Celje. 9523-2

Prodaj

ZENSKO KOLO poceni na prodaj. Meljska 29. delavnica. 9508-4

POHIŠTVO

za kuhinjo, spalnico in jedilnico je na prodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 9500-4

MLEKARNA

kompletna, svojčas zadružna ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Večernika«. 9524-4

Stanovanje

STANOVANJE soba, kabinet, velika kuhinja, sončno oddam s 1. novembrom. Pobrežje, Nasipna 80, nasproti tovarne. 9505-5

DVOSOBNO STANOVANJE oddam s 1. novembrom v Krčevini. Šubičeva ul. 1. 9507-5

STANOVANJE dvosobno oddam. Pobrežje, Aleksandrova 16. 9511-5

DVE SOBI s štedilnikom oddam. Tezno. Ptuiška cesta 99. 9516-5

KOMFORT. STANOVANJE z vsemi pritliklinami oddam na Aleksandrovi cesti 26. Vprašati v trgovini istotam. 9517-5

STANOVANJE

2 sobi in kuhinja, oddam s 1. novembrom. Dalmatinska 7. 9532-5

Stanovanje išče

MLADOPOROČENCA iščeta prazno sobo v I. okraju. Cenj. ponudbe pod »15. oktober«. 9521-6

Sobo odda

LEPA PRAZNA SOBA se odda 2 osebama. Istotam se proda lepa otroška postelja. Studenci, Pušnikova ul. 14. 9525-7

Oglašujte!

Šolske knjige

TISKOVNE ZADRUGE, Maribor

Aleksandrova c. 13

Telefon št. 25-45

KINO ESPLANADE

TELEFON 25-29

Cenj. občinstvu, posebno pa ljubiteljem dobrih filmov vljudo sporočamo, da smo nabavili kljub ogromnim stroškom največji film 20. stoletja, film

ROBIN HOOD

v katerem igra glavno vlogo šarmantni ljubavni par **ERROL FLYNN** in **OLIVIA DE HAVILLAND**, ki sta igrala skupaj tudi v filmu »Poročnik indijske brigade«.

ROBIN HOOD je grandiozno filmsko delo, ustvarjeno z milijoni dolarjev, in je ves film v prekrasnih naravnih barvah.

Ta veliki monumentalni film predvajamo 7 dni in sicer

od srede 4. do vključno točka 10. oktobra

s čimer bo dana prilika, da si vsakdo ogleda to redko umetniško delo.

Naš naslednji film bo zopet velika senzacija za vsakogar, predvajali bomo prvi poljski film

„ROŽA“

film odlične kvalitete, mojstrske režije in igre, obenem pa tudi času primeren.

SPREJMEM 2 ŽENSKI na stanovanje. Taborska 9-1. 2. vrata, levo. 9437-7

LEPO SOBO prazno, oddam. Naslov v upravi »Večernika«. 9512-7

GOSPODIČNA (dijakinja) se sprejme na celo oskrbo. Frančiškanska 21/II. 9526-7

Sobo išče

Iščem prazno **SOBO S ŠTEDILNIKOM** v bližini Maribora s 15. oktobrom. Bernard Štavber. Meljska 10. 9520-8

Službo dobi

SPREJMEM takoj samostojnega mlinarskega pomočnika, samskega, in služkinjo za vsa gospodinjstva dela. Plača po dogovoru. Valični mlin, Radeče pri Zid. mostu. 9491-9

POSTREŽNICO mlajšo, čisto, iščem. Predstaviti se Cankarjeva 26. desno med 10. in 11. uro. 9514-9

2 ČEVLIAR. POMOČNIKA sprejemem za stalno. Franjo Kojc, Radvanijska 31, Studenci. 9533-9

Službo išče

IŠČEM SLUŽBO trgovskega sluga ali kaj sličnega. Naslov v upravi »Večernika«. 9513-10

KUHARICA

išče stalno službo v Mariboru. Opravljala bi tudi hišna dela. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Poštena«. 9515-10

FANT vojaščine prost. 38 let. išče službo sluga v trgovini, varni ali v restavraciji. Naslov v upravi »Večernika«. 9518-10

PRODAJALKA pridna, poštena, išče mesto kjer koli. Naslov v upravi »Večernika«. 9527-10

Lokal

LOKAL za frizerja na prometni cesti se takoj odda. Naslov v upravi »Večernika«. 9531-14

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj v urav »Večernika«.